

РЕШЕНИЕ

№ 70

С., 27.07.2020 г.

В ИМЕТО НА НАРОДА

Върховният касационен съд на Република България, Трето гражданско отделение, в съдебно заседание на девети юни, две хиляди и двадесета година в състав:

Председател: МАРИО ПЪРВАНОВ

Членове: ИЛИЯНА ПАПАЗОВА
МАЙЯ РУСЕВА

при секретаря Анжела Богданова

изслуша докладваното от съдията Марио Първанов гр. дело № 2550/2019 г.

Производството е по чл. 290 ГПК.

Образувано е по касационна жалба на „Ученическо и столово хранене“ ЕАД, град Варна, приподписана от пълномощника и адвокат С. Събев, срещу въззивно решение №202 от 20.02.2019 г. по гр.д. №168/2019 г. на Варненския окръжен съд, с което е отменено решение № 4558 от 13.11.2018 г. по гр.д. № 9632/2018 г. на Варненския районен съд и са уважени предявените от Т. Б. З., със съдебен адрес – [населено място], срещу „Ученическо и столово хранене“ ЕАД, град Варна, искове с правно основание чл.344, ал.1, т.1, 2 и т.3 КТ. Признато е на основание чл.344, ал.1, т.1 КТ за незаконно уволнението и е отменена заповед № 11/18.04.2018г. на изпълнителния директор на „Ученическо и столово хранене“ ЕАД, гр. Варна, с която е прекратено трудовото правоотношение с ищеца поради съкращаване на щата. Възстановен е на основание чл.344, ал.1, т.2 КТ на заеманата преди уволнението длъжност – „автомеханик“ в „Ученическо и столово хранене“ ЕАД, гр.Варна. На основание чл.344, ал.1, т.3 КТ „Ученическо и столово хранене“ ЕАД е осъдено да заплати на Т. Б.

3. сумата 3 596.03 лв., представляваща обезщетение за оставане без работа вследствие незаконното уволнение за периода от 18.04.2018 г. до 02.09.2018 г., ведно със законната лихва върху сумата, считано от датата на предявяване на исковата молба в съда – 20.16.2018г. до окончателното плащане на задължението. Въззивният съд е приел, че между страните е съществувало трудово правоотношение, по силата на което ищецът е изпълнявал длъжността „автомеханик“ за неопределено време, при пълно работно време и основно месечно възнаграждение в размер на 700 лв. и допълнително такова за признат професионален опит 20 % от ОТВ. С докладна записка, заведена в деловодството на [община] на 15.03.2018г. ищецът и други работници при ответника– двама работници поддръжка, специалист поддръжка, водопроводчик, оперативен счетоводител, ел. монтьор и главен счетоводител, уведомили ръководството на [община] за недоволството си от наличието на разногласия между работниците и служителите в дружеството и Д. Й. – координатор и заместник на изпълнителния директор на същото по въпросите касаещи работния процес, уплътняването на работното време, проява на унижително и уронващо авторитета на служителите отношение и т.н., с искане за вземане на адекватно отношение по случая. Едноличен собственик на капитала на дружеството е [община]. Установено е от протокол № 99 от 26.03.2018г. на проведено заседание на СД на „УСХ“ ЕАД, град Варна, с участие на всички членове на съвета, че изпълнителният директор Б. Г. Б. е запознала съвета с необходимостта от някои структурни промени по щатното разписание на длъжностите в дружеството. С оглед факта, че част от загубата за 2017 г. е формирана като резултат от повишение на разходите за заплати и осигуровки, свързана с увеличените минимални осигурителни прагове и МРЗ, предложила съкращение на длъжностите ръководител транспорт, автомеханик, юрисконсулт, специалист поддръжка, водопроводчик, оперативен счетоводител – 1 бр., калкулант – 2 бр., домакин склад – 2 бр., общ работник – 4 бр. и работник поддръжка – 2 бр. Взето е решение по т. 3.2 от протокола за одобряване на предложените промени в щатното разписание на дружеството. На 28.03.2018г. е проведена среща – разговор между изпълнителния директор на дружеството и подателите на докладната записка. Срещата е приключила с решение за предоставяне на списък от главния счетоводител за това кой в счетоводството с какво се занимава и за какво отговаря, както и уверение, че тези служители ще бъдат защитени. Видно от съпоставката между

щатните разписания на длъжностите в дружеството работодател в сила от 01.01.2018г. и това от 18.04.2018г., списъчният състав на длъжностите от 305 е намален на 289 при последното. В новото ЩР длъжността „автомеханик“ липсва. Със заповед № 11/18.04.2018г. на изпълнителния директор на „Ученическо и столово хранене“ ЕАД, на основание чл. 328, ал. 1, т. 2 КТ трудовото правоотношение на ищеца е прекратено, поради съкращаване в щата. Със заповеди №№ 12 и 13 от 18.04.2018 г. е прекратено трудовото правоотношение съответно на специалист поддръжка и водопроводчик, на основание чл. 328, ал. 1, т. 2 от КТ, а със заповед № 14/19.04.2018г. е прекратено същото на главен счетоводител, на основание чл. 328, ал. 1, т. 5 КТ. От реално заетите 5 длъжности към момента на утвърждаване на щатното разписание, в сила от 18.04.2018г. – автомеханик, водопроводчик, специалист поддръжка, оперативен счетоводител и юрисконсулт, в същия и на следващия ден са прекратени трудовите правоотношения на лицата по първите 3 длъжности. Според свидетелските показания след подадения сигнал до [община], служителите станали обект на безпричинни докладни за това, че не си вършат работата и уронват името на фирмата, както и авторитета на ръководството, на грубо и негативно отношение от страна на ръководството. От осем служители, подали сигнала, са били уволнени 4, а един е в болнични. Независимо от вписаното в заповедите основание за прекратяване, основна причина била подаването на сигнала. Голяма част от съкратените длъжности с решението на СД са били „кухи“, незаети бройки. Промяната в щатното разписание е последвала непосредствено след подадения от част от служителите в дружеството сигнал до принципала. От общо 16 броя съкратени длъжности, реално заети към момента на влизане в сила на новото щатно разписание са били само 5 /останалите 11 незаети длъжности/. От тези 5 заетите длъжности, промяната е засегнала само 3, като работодателят е прекратил едностранно ТПО само на трима служители, в т.ч. и на ищеца. Четвърти служител към този момент е ползвал отпуск поради временна неработоспособност, а на пети служител, заемащ длъжността „юрисконсулт“, независимо от съкращаването на длъжността, трудовото правоотношение не е било прекратено. Наред със служителите, чийто длъжности са били съкратени, е прекратено и правоотношението на главния счетоводител, всички съавтори на сигнала. Всички тези обстоятелства в съвкупността си обосновават извод, че правото на едностранно прекратяване на трудовия договор по чл. 328, ал. 1

от КТ в случая е упражнено от работодателя целенасочено. Презумпцията за добросъвестност по чл. 8, ал. 2 от КТ е успешно оборена, а доводът за недобросъвестност при упражняване на правото на прекратяване от работодателя е доказан. Последното е упражнено с единствената цел да се прекратят трудовите правоотношение на конкретни служители, в т.ч. и на ищеца. Чрез допустими от закона средства /съкращаване на щата/, работодателят постигнал прекратяване на правоотношението с конкретни служители, вкл. и това на ищеца, което съставлява злоупотреба с правото на уволнение. На това основание уволнението е незаконно. Жалбоподателят е изложил твърдения за допуснати нарушения на материалния закон, необоснованост и съществени нарушения на съдопроизводствените правила – основания за отмяна по чл.281, т.3 ГПК. Според него въззивният съд неправилно е приел, че уволнението е незаконно като не е изпълнил процесуалните си задължения по чл.12 ГПК и чл.235 ГПК да обсъди всички доказателства по делото и да изложи мотиви по всички възражения на страните. В случая решението за съкращаване на щата не е взето еднолично от изпълнителния директор, а от съвета на директорите. Неправилен е изводът, че има злоупотреба с право и поради това, че не всички служители, чиито длъжности са съкратени са уволнени едновременно с ищеца. Според показанията на свидетелката К. П. автомеханикът от дълги години не ремонтира автомобили, защото те са нови.

Ответникът по касационната жалба Т. Б. З., със съдебен адрес - град Варна, оспорва жалбата.

С определение №875 от 18.12.2019 г. на основание чл.280, ал.1, т.1 ГПК е допуснато касационно обжалване на въззивно решение №202 от 20.02.2019 г. по гр.д. №168/2019 г. на Варненския окръжен съд. Обжалването е допуснато по правния въпрос за това съставлява ли злоупотреба с право извършено от работодателя последователно прекратяване на трудовите договори на различни служители на едно и също основание. По въпроса, обусловил допускане на касационното обжалване, Върховният касационен съд, състав на Трето гражданско отделение, намира следното: Според посоченото от касатора решение №55 от 16.04.2015 г. по гр. дело №3086/2014 г. на ВКС. IV г.о. в установената практика по приложението на чл. 8 КТ презумпцията за добросъвестност по чл. 8, ал. 2 КТ е оборена само когато по делото е установено, че чрез предоставените му от закона средства работодателят е целял прекратяване на трудовия договор с

конкретен служител. Работодателят разполага с правото да прецени в интерес на работата от кой момент да прекрати трудовото правоотношение с всеки от служителите, за които е налице основанието за уволнение. Върховният касационен съд, състав на Трето гражданско отделение, като разгледа жалбата и провери обжалваното решение с оглед изискванията на чл.290, ал.2 ГПК, намира същата за основателна поради следните съображения:

Правилно въззивният съд е приел, че ищецът е работил по трудово правоотношение при ответника на длъжност "автомеханик" и е бил уволнен на основание чл.328, ал.1, т.2 КТ поради съкращаване на щата. Съобразно изложеното по-горе неправилно въззивният съд е приел, че е доказана злоупотребата с право, защото работодателят прекратил едностранно ТПО само на трима служители от общо пет, чиито длъжности са съкратени, като всички уволнени са съавтори на сигнала за нередности. Не е обсъдил събраните по делото доказателства, че съкращаването на щата, включително и относно длъжността на ищеца е обективно обусловена поради факта, че част от загубата за 2017 г. е формирана като резултат от повишение на разходите за заплати и осигуровки, свързана с увеличените минимални осигурителни прагове и МРЗ, както и рязкото намаляване обема на работа на ищеца, защото автомеханикът не ремонтира автомобили, тъй като това става в гаранционни сервиси. Последно обстоятелство се установява от свидетелските показания на главния счетоводител, който също съавтор на сигнала и е уволнен. Решението за съкращаване на щата на изпълнителния директор е одобрено от съвета на директорите. Ето защо ищецът, чиято е доказателствената тежест, не е установил да има злоупотреба с права от работодателя. Злоупотребата с права от работодателя е особен случай на незаконност на уволнението. За оборването презумпцията за добросъвестност по чл.8, ал.2 КТ на работодателя е необходимо не само навеждане на едно или няколко обстоятелства, но и доказването им. Тази презумпция може да бъде оборена, когато се установи обратното, а именно че работодателят преднамерено използва правата си не в смисъла и насоката, определени в закона. Според задължителната практика на ВКС злоупотребата с права е проява на правен субект - физическо или юридическо лице, реализирана чрез правни или физически действия, в противоречие със закона, при наличието на вина във формата на умишъл и при осъществяване на конкретен резултат - вреда.

Посоченото основание за материална незаконосъобразност налага касиране на въззивното решение и произнасяне по съществото на спора. Според изложеното по-горе за законността на уволнението трябва да се отхвърлят предявените искове като неоснователни. Съобразно изхода на спора на касатора трябва да се присъдят 1781.92 лв. деловодни разноски за въззивната и касационната инстанция. По изложените съображения и на основание чл.293, ал.1 ГПК, Върховният касационен съд, състав на III г.о.

РЕШИ:

ОТМЕНЯ решение №202 от 20.02.2019 г. по гр.д. №168/2019 г. на Варненския окръжен съд и вместо него ПОСТАНОВЯВА:

ОТХВЪРЛЯ предявените от Т. Б. З., със съдебен адрес – [населено място], срещу „Ученическо и столово хранене“ ЕАД, град Варна, искове с правно основание чл.344, ал.1, т.1,т.2 и т.3 КТ за отмяна на заповед № 11/18.04.2018г. на изпълнителния директор на „Ученическо и столово хранене“ ЕАД, гр.Варна, с която е прекратено трудовото правоотношение на Т. Б. З. поради съкращаване на щата; за възстановяване на заеманата преди уволнението длъжност – “автомеханик” в „Ученическо и столово хранене“ ЕАД, гр.Варна и за заплащане на сумата 3 596.03 лв., представляваща обезщетение за оставане без работа вследствие незаконното уволнение за периода от 18.04.2018 г. до 02.09.2018 г., като неоснователни.

ОСЪЖДА Т. Б. З., със съдебен адрес – [населено място], да заплати на „Ученическо и столово хранене“ ЕАД, град Варна, 1781.92 лв. деловодни разноски.

ПРЕДСЕДАТЕЛ:
ЧЛЕНОВЕ